ZORICA LATCU TEODOSIA: POETA MODERNA DE ORIENTARE MISTICO-RELIGIOASA

Zorica Laţcu Teodosia: Modern Poetess of Mystical-Religious Orientation

Cristina Gabriela NEMEŞ, Ph.D.,
University of Bucureşti

Abstract : In this article I proposed myself to set forth both the personality and the religious and mystical poetic work of the less known poet, namely, Zorica Laţcu converted into the nun Teodosia.

In this respect, the article opens with a biographical introduction of the poet, presenting some outstanding data which I collected from the Library of Brâncoveanu Monastery at Sâmbăta de Sus, through Father Teofil Pârâianu, who, during the summer of the year 2009, made available for my documentation the manuscript entitled Ţie Doamne îţi voi cânta. Poezii (Lord, I will sing to You. Poems)

In this article I pointed aut the reasons for the classification of her personality and her lyrical work under the heading ''index'', as they are of a political nature.

In the contents of the article there are mentioned a series of studies which refer both to the poet and to her work but, given the fact that the majority of the studies appeared before 1990, the data are presented ideologically.

It is well known that in the Communist regime, both the belief in God and its confession, were prohibited, even punished by prison. Therefore, the article will show the fact that the poet went to the Miercurea Ciuc , respectively, Jilava prisons for three years.

In other words, the point of reference of the analysed studies represents 1990, on the one hand, the studies which belonged to a certain ideology and, on the other hand, the current ones, which introduce both the author and her work, from a different perspective, namely, the modern one.

Keywords: Zorica Laţcu Teodosia, poetry, modern, mystical, religious, prison-like.

1. Zorica Laţcu Teodosia-personalitate marcantă în cultura română

Studiile apărute înainte de anul 1990 prezintă puţine date despre poeta Zorica Laţcu Teodosia. Remarc faptul după anul menţionat, au început să apară date inedite care conturează personalitatea poetei şi care analizează poezia sa dintr-o altă perspectivă.

Astfel, prezenta lucrare îşi propune o minimă contribuţie la studiile existente, la completarea acestora, la evidenţierea operei poetice care a fost trecută la „index”de către regimul comunist din motive politice.

Din sursele precizate în bibliografie, care constau în: manuscrisele poetei, memorialistica, precum şi din mărturia personală, prin interviu[1], a Pr. Teofil Pârâianu, care a cunoscut-o personal pe Zorica Laţcu, doresc să conturez, în prima parte a lucrării, personalitatea autoarei, iar în cele două părţi, voi prezenta, atât dimensiunea mistico-religioasă a poeziei sale, cât şi cea de tip carceral.

[1] *Interviu* luat Părintelui Teofil Pârâianu de la Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus, realizat personal, în data de 22.06.2009.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

Poeta s-a născut în localitatea Mezötur din Ungaria, unde se aflau părinţii ei în timpul primului război mondial. Copilăria şi adolescenţa le petrece la Braşov. Tot aici absolvă şcoala primară şi liceul. În anul 1936 obţine diploma de bacalaureat cu rezultate deosebite. Între anii 1936-1940 urmează cursurile Facultăţii de Filologie din Cluj, secţia filologie clasică – limba greacă şi latină, şi filologie modernă – limba şi literatura franceză. În anul 1941 a fost numită preparator universitar la Institutul Român de Lingvistică din Cluj, după cum poeta mărturiseşte: ” Eram preparatoare universitară la Muzeul Limbii Române, azi Institutul de Lingvistică Română din Cluj. În anii despre care vorbesc: 1941-1942, 1944-1948, sediul Universităţii se afla la Sibiu şi mai târziu ne-am mutat înapoi la Cluj”[2].

Deşi scrie versuri închinate mamei, care vor fi premiate, cu o deosebită sensibilitate, debutul literar este consemnat ca fiind în paginile revistei ”Gândirea”. În anul 1948 Zorica Laţcu intră în viaţa monahală cu numele de Teodosia, la mănăstirea Vladimireşti din Tecuci. În anul 1955 mănăstirea este desfiinţată, iar călugăriţele arestate. În anul 1956 poeta va fi arestată de către securitatea comunistă din motive politice şi va face închisoare timp de trei ani la Miercurea Ciuc şi Jilava.

Între anii 1970-1990 va locui la Braşov şi, în acest timp, va colabora cu Pr. Teodor Bodogae la traduceri din scrierile sfinţilor părinţi în colecţia PSB. În anul 1990 se reîntoarce la mănăstirea Vladimireşti. În data de 8 august 1990 va deceda.

I.P.S. Bartolomeu Anania, în volumul intitulat *Memorii*, mărturiseşte că aceasta făcea parte din membrii cenaclului literar care avea loc în casa soţilor Mureşan, alături de: Lucian Blaga,Victor Papilian, Francisc Păcuraru, Titus Ţifu şi alţii. Despre Zorica Laţcu, I.P.S. Bartolomeu Anania mărturiseşte: „pe lângă o minte foarte lucidă şi o bogată cultură clasică, Zorica avea şi un talent real, unul dintre talentele pierdute, risipite, alungate în anonimat” (Anania 2008: 107).

În ceea ce priveşte contribuţia sa la traduceri (din limba greacă şi latină), avem următoarele opere:

1. ”Origen. Scrieri alese”, partea I, din lucrările exegetice la Vechiul Testament, col. Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (PSB) 6, trad. Pr. Teodor Bodogae, Nicolae Neaga, Zorica Laţcu Teodosia, studiu introductiv şi note Teodor Bodogae, Editura IBMBOR, Bucureşti, 1981.
2. ”Origen. Scrieri alese”, partea a II-a, Exegeze la Noul Testament, Despre rugăciune, Filocalia, col. PSB 7, trad. Pr. Teodor Bodogae, Nicolae Neaga, Zorica Laţcu Teodosia, studiu introductiv şi note Pr. Teodor Bodogae, Editura IBMBOR, Bucureşti, 1982.
3. ”Origen. Scrieri alese”, partea a IV-a, *Contra lui Celsus*,col. PSB 9, studiu introductiv, trad. şi note de Pr. Teodor Bodogae, colaboratori. N. Chirică, Teodosia Laţcu, Editura IBMBOR, Bucureşti, 1984.
4. A lucrat apoi în cadrul Universităţii din Cluj, în probleme de cercetare filologică, contribuind la întocmirea ”Dicţionarului limbii române”, editat de Sextil Puşcariu la Academia Română. În paralel pregăteşte bibliografia pentru revista ”Daco-Romană” şi pentru Buletinul Institutului de lingvistică.
5. A tradus parţial din ”Imnele şi cuvântările Sf. Simeon Noul Teolog” (lucrare care se află încă în manuscris), poezii care nu au ajuns să fie publicate decât mai târziu, din motive

[2] A se vedea *Dragi amintiri ale Maicii Teodosia* , pe site-ul www.literaturasidetentia.ro, 24.06.2007.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

politice, apărute doar în ziare bisericeşti (Telegraful Român de la Sibiu). Aici când Pr. Papuc Gheorghe, redactor la acest ziar, îi solicita poetei să compună poezii teligioase cu teme precise.

6. A mai tradus ”Minunile Maicii Domnului” şi ”Parabolele Domnului” de Arhim. Serafim Papacostea, precum şi ”Viaţa Maicii Domnului” – o compilaţie patristică. Alături de acestea, a mai tradus ”Grădina Doamnei” şi ”Întoarcerea fiilor risipitori”, zeci de cuvinte de zidire şi Scrisori duhovniceşti, în marea majoritate inedite.

Aceste traduceri s-au făcut la îndemnul Pr. Arsenie Boca şi cu ajutorul Pr. Bodogae Teodor, aceştia făcând parte din colectivul de traducere:

„În perioada 1980-1984, la îndemnul Pr. Arsenie Boca şi cu ajutorul Pr. Bodogae Teodor a făcut parte din colectivul de traducere. Din lucrările exegetice la Vechiul Testament – colecţia Părinţi şi Scriitori Bisericeşti –, traducând Origen – Scrieri alese, partea I, II, IV, Contra Celsus, Tâlcuire la titlurile psalmilor – de Grigorie, episcopul Nissei şi Despre moarte şi nemurire – dialog cu sora sa Macrina – ale celui între sfinţi, Părintele nostru Grigorie” (Familia Vlad din Braşov : 2007)[3].

2. Dimensiunea mistico-religioasă a poeziei lui Zorica Laţcu Teodosia

Lirica sa este analizată superficial, dintr-un simplu motiv: în acea perioadă, a regimului comunist, era interzisă credinţa în existenţa lui Dumnezeu şi, mai mult, de a vorbi ori de a scrie despre Dumnezeu. Dintre criticii şi istoricii literari renumiţi de exemplu, George Călinescu care deşi prezintă în studiul intitulat ”Istoria literaturii române de la origini până în prezent”: „Tradiţionaliştii” şi „Ortodoxiştii”, vorbind şi despre revista ”Gândirea” (Călinescu 1941: 801-802) („vrea să realizeze faza propriu-zis mistică”, „gândiriştii, precum am văzut, s-au mărginit unii la pura iconografie în care îngerul e un element capital (V. Voiculescu, Demian, N. Crainic...) însă despre poeta Zorica Laţcu nu aminteşte nimic.

Similar, Dumitu Micu (1975), în studiul său laborios, face o referire extrem de modestă la contribuţia autoarei (Micu 1975: 669-670). Capitolul se intitulează „Poeţi de alte orientări” şi sunt amintiţi poeţi precum: Tudor Arghezi, Ion Minulescu, Al.Philippide, Demostene Botez, Emil Isac, Ion Marin Sadoveanu, Ion Vinea etc. şi, după cum vedem, numele poetei nici nu apare menţionat. Anul apariţei studiului nu ne indică altceva decât că ideologia vremii ar fi cenzurat cu siguranţă tot ceea ce nu ar fi fost în concordanţă cu ideologia partidului. Abea în notele de la subsol poeta ne este prezentată, destul de concis şi unde observăm că singura poezie „analizată” este „Pescarul”, publicată iniţial în paginile revistei „Gândirea”, dar care care nu are tematică religioasă. Autorul, referindu-se la versurile poeziei menţionate, precizează că: „evocă icoane şi episoade antice” şi „spre diferenţă de producţia mai tuturor autorilor trataţi în acest capitol, versurile (...) şi ale Zoricăi Laţcu sunt fără atingere cu tradiţionalismul” (Micu 1979: 670).

Aşadar, autorul o detaşează pe Zorica Laţcu de tradiţionalism, considerând-o, mai degrabă, o poetă modernă datorită viziunii sale, dar şi a formelor poetice utilizate: „(...) sobrelor cadenţe, hexametrice în majoritate...” (Micu 1979: 669).

Similar, criticul literar Ov.S. Crohmălniceanu în opera sa intitulată ”Literatura română între cele două războaie mondiale” (2003: 15) nu aminteşte nimic despre poeta Zorica Laţcu.

[3] Familia Vlad din Braşov, *Amintiri despre Maica Teodosia*, pe site-ul www.literaturasidetentia.ro, 24.06.2007.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

Nici cercetările mai recente nu fac referire la poeta menţionată. Dacă urmărim studiul criticului literar Iulian Boldea asupra poeziei româneşti (2005: 373), nu regăsim date despre poeta Zorica Laţcu.

În cunoscuta sa lucrare, Emil Pintea notează la Indicele de nume, poziţia 2566 şi la poziţia 902, colaborarea poetei la revista ”Gândirea” (Pintea 1998: 41, 139).

Mergând mai departe, autorul Mircea A. Diaconu (2008: 100), se întreabă: „Cine sunt, ne întrebăm azi, Ion Buzdugan, Ion Romanescu, Florin Creţeanu, Sergiu Grosu, Zorica Laţcu, Constantin Câmpeanu, Ion Potopin, I. Alexandrescu?”

Cercetând în paginile revistei ”Gândirea” observăm că apariţia volumului său de debut ”Insula albă” (Sibiu, Ed. Dacia Traiană, 1944) este elogiat de către mentorul revistei, Nichifor Crainic, acesta afirmând următoarele:

> „Insula Albă e întâia culegere de versuri a unei copile din Ardeal (...) care a debutat în Gândirea. Două lucruri sunt izbitoare la această poetă:maturitatea versului la o vârstă atât de fragedă şi maniera neo-clasică a tehnicii şi a sentimentului. Zorica Laţcu scrie cu predilecţie în hexametri! În hexametri moderni, adică ritmaţi (...)” (Crainic 1944: 274).

De asemenea, este consemnată apariţia ciclului de poezii „Epitafuri Antice”: Captivul, Trecătoarea, Atheniana, Pescarul[4], precum şi Vergilius, Melissa către Diodor, Lydia către Caius[5] şi, nu în ultimul rând, Epithalam[6], Ectenie.[7]

Observăm că poeziile pe care le-a publicat în revista ”Gândirea” sunt relativ puţine, însă ceea ce este important este faptul că acestea depăşesc sfera tradiţionalismului apropiindu-se mai mult de modernism, tocmai datorită tehnicii şi viziunii poetice pe care aceasta o abordează.

Din volumele de poezii observăm că Pr. Teofil Pârâianu s-a ocupat de reeditarea operei sale poetice.[8] Prima ediţie (2000) a fost înbunătăţită în anul 2008, cu o contribuţie substanţială a Pr. Cornel Toma, în primul rând, prin comasarea celor trei volume: ”Insula Albă” (1944), ”Osana Luminii” (1948) şi ”Poemele iubirii” (1949) şi, nu în ultimul rând, poeziile publicate în paginile revistei ”Gândirea”.

Despre această ediţie Pr. Cornel Toma afirmă următoarele:

> „Volumul de faţă este constituit din cinci părţi: Poemele iubirii, Insula Albă, Osana luminii, Din pribegie, Pentru neamul meu, la care se adaugă şi anexele. Au fost selectate aici cu multă rigoare poeziile reprezentative atât din punct de vedere tematic, cât şi sub aspect tehnic şi stilistic. Considerăm că această ediţie prezintă într-un mod admirabil şi cu multă fidelitate viziunea poetică a maicii Teodosia,

[4] A se vedea în revista *Gândirea* – 20, nr. 8, octombrie 1941, p. 429-430.
[5] A se vedea în revista *Gândirea* – 20, nr. 9, noiembrie, 1941, p. 498-499.
[6] A se vedea în revista *Gândirea* – 21, nr. 1, ianuarie, 1942, p. 30-31.
[7] A se vedea în revista *Gândirea* – 23, nr. 6, iunie-iulie, 1944, p. 262.
[8] Ediţiile folosite: *Insula Albă* şi *Osana Luminii*, reeditate în anul 1999 la Editura Semne din Bucureşti şi *Poezii*, în 2000 (Ed.I), Editura Sofia, Bucureşti (Ed. a-II-a 2008).

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

> tehnica şi stilul poetic,dar mai ales concepţia sa profund teologică şi mistică despre lume şi viaţă" (Toma 2008: 8).

Deşi contribuţia poetei în paginile revistei "Gândirea" a fost mai modestă, nu trebuie trecută cu vederea întreaga sa operă poetică, o parte publicată, iar o altă parte aşteptând încă să fie publicată, aceasta regăsindu-se în manuscrise.

Consider că tocmai din acest motiv nu avem studii care să realizeze o analiză integrală a operei sale poetice, indiferent de tematică, fie că este vorba despre cea cu tematică religioasă, fie că este vorba de cea laică, „a unei lumi antice", după cum remarca Nichifor Crainic în elogiul dedicat poetei, amintit anterior.

Opera poetei, integrală, se află în cinci manuscrise. Primele patru manuscrise se află la Biblioteca Astra din Sibiu, iar ultimul manuscris se poate studia la Biblioteca Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.

Primul manuscris[9] conţine: volumul de poezii *Poemele iubirii* editat la Craiova, volumul *Icoane pentru paraclis*, poezii inedite închinate Maicii Domnului, scrise în mănăstirea Vladimireşti (1953) şi scrisori, poezii dedicate maicii Mihaela. Al doilea manuscris[10] conţine: traducerea parţială a *Imnelor iubirii divine* ale sfântului Simeon Noul Teolog şi un volum de versuri constituit din 101 poezii, intitulat *Din pribegie*; poeziile au fost scrise între 1958-1963. Al treilea manuscris[11] cuprinde: un poem numit *Grădina Doamnei*, închinat României creştine, 113 poezii dedicate vieţii mănăstireşti şi istoriei poporului român. Poeziile au fost scrise în perioada 1949-1954 în mănăstirea Vladimireşti şi în localitatea Gurguieşti. Al patrulea manuscris[12] cuprinde: 87 de poezii, închinate frumuseţii cosmosului, istoriei poporului român şi poeme axate pe teme teologice.

În *Ţie Doamne îţi voi cânta. Poezii*, operă aflată într-un manuscris dactilografiat[13], care mi-a fost pus la dispoziţie spre documentare de către Pr. Teofil Pârâianu de la Mănăstirea Brâncoveanu (22.06.2009), avem părerile unanim acceptate conform cărora opera poetei se înscrie în modernitate:

> „Prin bunăvoinţa nouei, dar bunei mele prietene, Veturia Vancu, am luat cunoştinţă de opera poetică a Zorichii Laţcu (Maica Teodosia). După umila mea părere a scris – şi desigur va mai publica – cele mai frumoase versuri din literatura română modernă" (Radu D. Rosetti, la Sibiu, 15 august 1955, Sfânta Maria).
> P.S. Cu o mică observaţie: că, pentru a nu deveni monotonă, Muza D.-Sale ar trebui plimbată şi prin lumea păgână şi păcătoasă.
> P.S.bis. După un an, – ba nu, doi – recitindu-i opera adaog că dacă aş fi tânăr şi m-aş putea deplasa, m-aş duce s-o cunosc". (Radu D. Rosetti, la Sibiu, 4 august 1957).

[9] Primul manuscris al poetei se află la Biblioteca Astra din Sibiu (CXCII/94, nr. inv. 31647).
[10] Al doilea manuscris al poetei se află la Biblioteca Astra din Sibiu (CXCII/92, nr. inv. 31645).
[11] Al treilea manuscris al poetei se află la Biblioteca Astra din Sibiu (CXCII/91, nr. inv. 31644).
[12] Al patrulea manuscris al poetei se află la Biblioteca Astra din Sibiu (CXCII/93, nr. inv. 31646).
[13] Zorica Laţcu, *Ţie Doamne îţi voi cânta. Poezii*, operă aflată în manuscris dactilografiat la biblioteca mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

„E plină lumea şi istoria de stihuitori, de versuitori şi de fabricanţi de versuri. Uneori – rar de tot – mai întâlneşti şi câte un adevărat poet, din mila lui Dumnezeu, care cântă simplu, ca paserile cerului, simplu, măreţ, divin. Maica Teodosia este din rândurile acestor puţini dăruiţi de Cel de Sus cu altceva decât cu „talent poetic" şi anume cu inspiraţie de proroc, cu duh de apostol şi cu devotament de evanghelist al „Frumosului"paradisiac.
Sibiu 17 decemvrie 1958 (o zi aniversară, care mie îmi readuce în minte şi în suflet o adevărată minune Dumnezeiască) Prof. Onisifor Ghibu.

Ca semn al osebitei mele preţuiri pentru poezia religioasă a Zorichii Laţcu i-am publicat la Cluj un caiet de poezii: „Osana Luminii".
Sibiu, 5.IX.1957+Nicolae (Colan).

Din cele afirmate ne dăm seama că poeta Zorica Laţcu s-a bucurat de aprecierile unor mari personalităţi din acea perioadă; opera sa a fost înscrisă în linia modernistă. Despre poeziile sale aflăm în articolul "Cine este Maica Teodosia" al lui Nelu Baciu[14] (2007) că nu au avut circulaţie după 1948-1949, din cauza faptului că erau poezii religioase sau poezii scrise de o poetă care a ajuns călugăriţă – la Vladimireşti; cărţile au fost interzise, poeziile au fost aşezate la fondul de documentare şi au putut fi citite cu aprobare specială; „(...) minunata poezie scrisă de Maica Teodosia, n-a fost de circulaţie, n-a fost cunoscută" (Baciu 2007).

Despre perioada anchetelor şi a detenţiei avem următoarele mărturii:

„În mănăstire cât am stat, 1954-1955, prea puţin am cunoscut-o pe Maica Teodosia. Adevărata prietenie am avut-o în pribegie, când maica a fost judecată de Tribunalul Militar din Constanţa. După arestare, au ţinut-o o vreme în securitatea din Galaţi. În timpul nenumăratelor anchete despre diferitele probleme legate de măicuţa Veronica şi de mănăstire; maica i-a înfruntat pe toţi, dar după multe torturi diabolice, nu a mai rezistat şi a căzut la pat, în Securitate. Atunci, ei au eliberat-o şi o chemau la proces, tocmai la Constanţa. Atunci am însoţit-o, că nu se putea descurca singură" (Maica Matroana de la Mănăstirea Vladimireşti).[15]
„(...) Ne mai povestea apoi din cadrul anchetelor cum le zicea procurorilor:
-Nu sunteţi dv. în măsură să judecaţi Vladimireştiul!" (Pr.Arsenie Dedu).[16]

O mărturisire a unui fost deţinut politic care afirmă:

„Era prin octombrie 1955. Mă aflam încă din ianuarie, singur, într-o celulă din subsolul Ministerului de interne (...). Devenisem subiectul unei anchete înscenate a Securităţii. Am fost torturat o zi şi o noapte; în acest timp am leşinat de mai multe ori şi pentru a-mi reveni în fire eram udat cu apă. Neputând să mă ţin pe scaun, am fost legat de el.

[14] Nelu Baciu, *Maica Teodosia (Zorica Laţcu)* pe site-ul www.literaturasidetentia.ro, 24.06.2007.
[15] Maica Matroana,*Amintiri despre Maica Teodosia*, pe site-ul www.literaturasidetentia.ro, 24.06.2007.
[16] Pr. Arsenie Dedu, *Amintiri despre Maica Teodosia*, pe site-ul www.literaturasidetentia.ro, 24.06.2007.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

> Spre seară-sunt dus într-o celulă unde însă nu reuşesc să aţipesc (...). În această stare de degringoladă psihică, aud din celula vecină un glas cristalin de femeie. Nu se înţelegea ce spune (...). Am pus urechea de uşa metalică; n-am descifrat nimic, dar din unduirile şi inflexiunile vocii se putea constata că nu era tremurătoare, nici desnădăjduită şi nici plângătoare, ci părea mai degrabă o rugă stenică şi reconfortantă (...). Făcusem corp comun cu uşa, simţind inconştient că dincolo de ea străbate un glas de înger de la care acum aud din nou cuvintele: „Maica Domnului". M-am aşezat pe marginea patului de beton şi m-am trezit cu lacrimi odihnitoare în ochi. Ora era târzie. În timp ce gardianul era ocupat, am ciocănit uşor în perete improvizând un alfabet „suis generis", greoi, neştiind morse. Litera „a" – o bătaie, „b" – două bătăi şi aşa mai departe. Mi s-a răspuns. Am aflat că vecina mea se numeşte Teodosia şi că era călugăriţă la mănăstirea Vladimireşti. Nu ştiam că mănăstirea fusese desfiinţată, iar o parte din maici au fost arestate împreună cu Părintele Ioan Iovan, iar celelalte au fost alungate din mănăstire (...).
> Au trecut anii şi cu cele bune ale lor, iar după anul 1990 am aflat un lucru care m-a uluit. Maica Teodosia care încercase atunci care să mă lumineze (...) nu era alta decât poeta creştină Zorica Laţcu, formată în cadrul spiritual al revistei *Gândirea*" (Traian Popescu, fost deţinut politic).[17]

Aşadar, există păreri unanim acceptate că poeta Zorica Laţcu este o poetă mistică prin excelenţă şi că lirica sa se înscrie în linia modernistă. Astfel, dacă parcurgem poeziile sale observăm că temele predominante sunt relaţia omului cu Dumnezeu, convorbirea cu Dumnezeu, rugăciunea, definirea rugăciunii, raportul Mire-Mireasă specific viziunii creştine, toate culminând cu Iubirea lui Dumnezeu. Se regăseşte în opera sa o căutare a lui Dumnezeu, asemenea lui Arghezi, dar, spre deosebire de acesta, poeta îl şi găseşte şi trăieşte prin El, trăire pe care o numim mistică.

„Vino, Preaiubite-al meu,
Pe sub bolţi de curcubeu,
Dă-mi aripi de Heruvim,
Mână-n mână să plutim,
În grădini de frumuseţi,
Din eterne dimineţi..."
(...)
„Vino, preaiubita mea,
Pe sub punţi de peruzea,
Cu lumini de foc ceresc
Haina să ţi-o împodobesc."
(Chemarea)

Poemul din care am extras acest fragment este mult mai amplu, aducând în prim plan raportul mire-mireasă din *Cântarea Cântărilor*. Acest raport, în viziune mistică, nu înseamnă nimic altceva decât relaţia dintre sufletul omului şi Dumnezeu.

[17] Traian Popescu, *Amintiri despre Maica Teodosia*, pe site-ul www.literaturasidetentia.ro, 24.06.2007.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

Dacă volumul de versuri *Insula Albă* poate fi plasat sub zodia căutării drumului poetic, poezia *Epitafurile antice* se află sub influenţa poeziei mitice a antichităţii (acest lucru se datorează şi studiilor de filologie clasică). Aici observăm existenţa unor personaje antice, reluând mituri străvechi: *Melissa către Diodor, Către Melampus, Torcătoarea, Atheniana, Lida către Gaius, Epitalam.*

Pornind de la această idee, precum şi din îndemnul părintelui Teofil Pârâianu, s-a editat primul volum de poezii (ediţie completă 2008). Acest volum, foarte consistent, conţine volumele: *Poemele iubirii, Insula Albă, Osana Luminii, Din pribegie, Alte poezii, Pentru neamul meu, Anexe* (inclusiv traducerea *Cuvântului I şi II ale Sfântului Simeon Noul Teolog*).

Fiind o exponentă a mişcării gândiriste, Zorica Laţcu a încercat să transforme spaţiul românesc într-un paradis creştin. Poeta urmează linia impusă de Nichifor Crainic, transpunându-L pe Iisus Hristos cu Apostolii, cu toate evenimentele, în spaţiul românesc. Ea vede în darurile de pâine şi vin sângele şi trupul lui Hristos jertfite la altar. Înrâurirea operei şi a liniei gândiriste, trasată de către Nichifor Crainic, este mai mult decât evidentă în lirica Zoricăi Laţcu. Părintele Cornel Toma, în *Postfaţa* volumului *Poezii* (ediţia 2008), atrăgea asupra faptului că, fiind o poezie mistică, poezia Zoricăi Laţcu este dificil de analizat. Centrul tematicii sale îl ocupă relaţia dintre om şi divinitate. Aşadar, putem vorbi separat despre o „poezie religioasă" şi despre o „poezie mistică".

Această distincţie este remarcată şi analizată, în acelaşi timp, de către Eugen Dorcescu (2008: 3), acesta arătând că „poezia religioasă" este trăire mediată de ritual a misterului, „poezia mistică" fiind trăire directă a misterului. Interesantă este concluzia la care autorul ajunge, aceea că între poezia religioasă şi cea mistică există o deosebire de arie şi intensitate. Astfel poezia mistică poate fi şi religioasă, însă poezia religioasă nu este neapărat mistică.

Este suficient să realizăm o incursiune etimologică a cuvintelor operaţionale „religios" şi „mistic" pentru a realiza o analiză privind compararea acestora. Vom constata diferenţa pe care am evidenţiat-o anterior invocând studiul autorului Eugen Dorcescu. Astfel, cuvântul „religie" vine din limba latină, *religio,-onis,* derivat al verbului *religare* – a lega, sinonim cu ebraicul *berit,* arătând legătura liberă şi conştientă a omului cu Dumnezeu. Aceeaşi definiţie o găsim şi în studiul lui L. Gardet (1972: 188), arătând că religia este legătura omului cu absolutul[18]. Forma adjectivală „religios", „religioasă" vine din latinescul *religiosus* şi care face referire la religie; evlavios, cuvios, pios (DEX,1998 : 913).

Aşadar, termenul *religie* s-ar explica ca fiind manifestarea interioară şi mai ales exterioară, liberă a evlaviei sau a sentimentului religios al unei colectivităţi, al unui popor, al unei persoane (Mircea 1995: 443). Această legătură însă se vrea exteriorizată şi exprimată într-un dialog direct pe care omul, fiinţa dornică de infinit, îl doreşte cu divinitatea fără intermediari. Această legătură nu se poate realiza decât prin cunoaştere şi iubire, termeni care se completează unul pe altul.

Spre a înţelege mai bine acest aspect, se cuvine să aducem în discuţie studiul Părintelui Dumitru Stăniloae, *Cuvântul şi mistica iubirii*, în care definea mistica: „apropiere de Dumnezeu, unire cu El, vedere a Lui, împărtăşie cu El"; Cuvântul e unicul factor

[18] Louis Gardet, *Études de philosophie et de mystique comparées*, Libraires philosophique J.Vrin, Paris, 1972, p.188.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

„mijlocitor" între Dumnezeu şi om (oricărei punţi, mistici) care ar putea apropia pe Dumnezeu de om" (Stăniloae 1938: 195-196).

Noţiunile „mistic" (μυστικιστής), „mistică" (μυστηριώδης), „misticism" (μυστικισμός) au origine greacă şi constituie o familie de cuvinte formate din rădăcina „mio" (μυσ) care sugerează ceva „închis", „ascuns". Rădulescu-Motru defineşte sufletul mistic, influenţat de etimologia cuvântului „mistic", într-un articol apărut în revista *Gândirea,* afirmând că: "mistic înseamnă, după etimologia cuvântului luat din limba greacă, ascuns, nepătruns. Un suflet mistic ar fi aşa dar, un suflet ascuns şi nepătruns" (Rădulescu-Motru 1920: 145-152).

Din cele spuse până acum, revenind la tematica poeziei discutate şi analizând studiul amintit al Pr. Cornel Toma, observăm că sursa de inspiraţie a poetei o constituie *Cântarea Cântărilor*. Inspirându-se din mistica ebraică, poeta vorbeşte despre „beţia iubirii" în care sufletul uman e însetat de divinitate, îl caută şi nu se opreşte până nu îl găseşte (...). Din *Imnele Iubirii divine* ale sfântului Simeon Noul Teolog – în care se arată dragostea nebună a lui Dumnezeu faţă de om şi iubire ca foc divin ce mistuie fiinţa umană. În viziunea poetei, sufletul uman aprins de focul divin al dragostei, asemeni unei mirese, îl caută pe Hristos ca mire cu o dorinţă arzătoare şi neistovită şi nu se opreşte până nu-L găseşte.

Aceste teme mistice, continuă Pr. Cornel Toma, se găsesc deopotrivă prezentate într-un mod admirabil şi în mistica apuseană reprezentată de Ioan al Crucii şi Tereza d´Aquilla. Poeta abordează tema iubirii prin prisma contemplaţiei sau a cunoaşterii spirituale, depăşind cunoaşterea raţională specifică poeţilor sau artiştilor.

Dacă vom apela însă la studiul lui Nichifor Crainic (1940:298-299), observăm că acesta face distincţie între contemplaţia naturală şi reflecţia artistică, arătând că cea din urmă conduce cel mult la un extaz artistic, pe când contemplaţia mistică produce un extaz mistic, o unire a omului cu Dumnezeu. Nichifor Crainic demonstrează că această contemplaţie mistică e superioară contemplaţiei naturale. Dacă în contemplaţia naturală distingem o contemplaţie sensibilă, imaginativă şi o contemplaţie intelectuală, după obiectul contemplat aceasta poate fi artistică, filosofică sau religioasă. Aceste elemente se regăsesc cu uşurinţă în lirica Zoricăi Laţcu, abordând iubirea printr-o contemplaţie mistică de tipul-mire şi mireasă. Elocvente în acest sens sunt poeziile *Îmbrăţişare, Iatacul, Ochii, Tu, Răpire, Dragoste, Bucurie*. Opera poetei Zorica Laţcu este profund mistică, regăsindu-se tema esenţială a iubirii absolute, a unirii cu divinitatea.

Bibliografie

Surse

"Gândirea" - nr. 8, octombrie 1941, p. 429-430; nr.9, noiembrie1941, p. 498-499; nr.1, ianuarie 1942, p.30-31; nr. 4-5, aprilie-mai 1944, p. 274.
"Gândirea"-23, nr.6, iunie-iulie, 1944, p. 262.
Manuscris CXCII/94, nr. inv. 31647, Biblioteca Astra din Sibiu.
Manuscris CXII/92, nr. inv. 31645, Biblioteca Astra din Sibiu.
Manuscris CXII/91, nr. inv. 31644, Biblioteca Astra din Sibiu.
Manuscris CXII/93, nr. inv. 31646, Biblioteca Astra din Sibiu.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)

Laţcu, Zorica, *Ţie Doamne îţi voi cânta. Poezii,* manuscris dactilografiat, în Biblioteca mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.
Laţcu, Zorica, 1944, *Insula Albă*, Sibiu, Editura Dacia Traiană.
Laţcu, Zorica, 1949, *Osana Luminii*, Cluj, Editura Episcopiei.
Laţcu, Zorica, 1949, *Poemele Iubirii*, Craiova, Editura Ramuri.
Laţcu, Zorica, 2000, *Poezii,* Bucureşti, Editura Sofia (ediţia a II-a 2008).
Interviu cu părintele Teofil Pârâianu de la mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus, realizat personal în data de 22.06.2009.

Referinţe

Anania, Bartolomeu, 2008, *Memorii*, Iaşi, Editura Polirom.
Andreicuţ, Andrei, 2002, *Spiritualitate creştină – pe înţelesul tuturor*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea.
Baciu, Nelu, „Cine este Maica Teodosia?", Maica Teodosia (Zorica Laţcu) pe www.literaturasidetentia.ro
Boldea, Iulian, 2005, *Istoria didactică a poeziei româneşti*, Bucureşti, Editura Aula.
Călinescu, George, 1941, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Bucureşti, Fundaţia regală pentru literatură şi artă.
Crainic, Nichifor, 1940, *Nostalgia paradisului*, Bucureşti, Editura Cugetarea.
Crohmălniceanu, Ov.,S., 2003, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, Bucureşti, Editura Universalia.
Diaconu, Mircea A., 2008, *Poezia de la „Gândirea"*, Bucureşti, Editura Ideea Europeană.
Dicţionarul explicativ al limbii române, 1998, ediţia a II-a, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti", Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.
Dorcescu, Eugen, 2008, „Poetica non-imanenţei", Editura Semănătorul.
Gardet, Louis, 1972, *Études de philosophie et de mystique comparées*, Paris, Libraires philosophique J.Vrin.
Micu, Dumitru, 1975, *„Gândirea"şi gândirismul*, Bucureşti, Editura Minerva.
Mircea, Ioan, 1995, *Dicţionar al Noului Testament*, Bucureşti, Editura IBMBOR.
Pintea, Emil, 1998, *Gândirea.Indice bibliografic adnotat*, Cluj Napoca, Editura Echinox.
Rădulescu-Motru, C., 1920, „Sufletul mistic" în *Gândirea*, an VI, nr. 4-5, mai-iunie, 145-152.
Stăniloae, Dumitru, 1938, „Cuvântul şi mistica iubirii", în *Gândirea*, an XVII, nr.4, aprilie 1938, p.195-196.
Toma, Cornel, 2008, *Notă asupra ediţiei* în volumul *Poezii*, Zorica Laţcu Teodosia, Bucureşti, Editura Sofia.

BDD-A23367 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:54:40 UTC)